

EL LLOC DE LA DONA - GERMANES OBLATES DEL SANTÍSSIM REDENTOR



Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: estatal

Forma jurídica: congregació religiosa

- 22 persones treballadores
- 8 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 21 persones voluntàries
- 631 persones ateses en contextos de prostitució i/o víctimes de tràfic sexual

www.llocdeladona.org

Breu història de l'organització

El Lloc de la Dona és un centre d'atenció social que pertany a la congregació religiosa de Germanes Oblates del Santíssim Redemptor. Una congregació que va néixer l'any 1870 a Madrid amb la finalitat d'acollir i acompanyar dones en contextos de prostitució, víctimes de tràfic amb finalitat d'explotació sexual i/o en situació d'exclusió social. Una tasca que es duu a terme en centres d'atenció, recursos residencials i/o apropament als llocs on s'exerceix la prostitució des de diferents àrees de l'acció social, així com a través de la presència a plataformes i diferents accions de sensibilització social i incidència política.

Les oblates estan presents a Barcelona des de l'any 1898. Inicialment, es van ubicar al carrer Bellesguard, però en 1984 decideixen instal·lar-se al barri del Raval, on, en aquella època, es concentrava el volum més gran de dones exercint la prostitució. Al cap d'uns anys de contacte directe amb aquesta realitat, es van adonar que calia disposar d'un espai propi i autònom que permetés desenvolupar un programa integral d'atenció a la dona en contextos de prostitució al Raval, i és així com s'inaugura en 1996 l'actual Lloc de la Dona.

Missió

La missió dels projectes socials es desenvolupa en dos vessants que es complementen:

- Afavorir el desenvolupament integral i l'autonomia de les dones que exerceixen la prostitució i viuen situacions d'exclusió i d'injustícia; contribuint a la realització personal i a la seva integració social i laboral.
- Treballar per a la sensibilització i la transformació social tot denunciant situacions d'injustícia social que afectin les dones.

Descripció de l'activitat

El programa general de l'entitat es desenvolupa a partir de 4 projectes.

- Dona i Prostitució. Atenció integral i acompanyament a la inclusió. Té com a finalitat detectar, atendre i acompanyar les dones que viuen en contextos de prostitució i/o explotació sexual, a la província de Barcelona, en els seus processos de recuperació i integració social.
- Obrint futurs. Dissenyat per desenvolupar les capacitats transversals i prelaborals prèvies a un procés d'inserció laboral i necessàries per a una bona integració social.
- Creant alternatives. Capacitar laboralment a les dones que desitgen trobar una alternativa a l'exercici de la prostitució, mitjançant itineraris formatius
- Dona Kolors. Teixint Futur. Pretén donar una alternativa de feina professional a les dones en el món del tèxtil, i adequada al mercat laboral i als temps actuals. El projecte consta d'una formació en costura industrial i d'un taller de confecció amb la producció d'una marca pròpia de moda femenina.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

TRANSFORMANT CONSCIÈNCIES: AMB VEU I COS DE DONA

Breu descripció

Actualment, no hi ha estudis oficials que comptabilitzin quantes persones exerceixen la prostitució al país, però sí que podem afirmar que Espanya és el país europeu amb més consum de sexe pagat i el tercer del Món, i es calcula que el 90% de les dones que exerceixen prostitució són estrangeres en situació irregular i el 90% són víctimes de l'explotació sexual.

Pel que fa a Barcelona les xifres també es corresponen a la situació general d'Espanya. Segons l'informe del 2019 de l'Agència Abits de l'Ajuntament de Barcelona, que atén el fenomen del treball sexual a la ciutat, el 90% de les dones que exerceixen la prostitució són immigrants i la majoria víctimes potencials d'explotació sexual.

Pel que fa a la nostra entitat, el 94% de les dones ateses en els últims anys són estrangeres, principalment llatinoamericanes i nigerianes, en situació irregular (50%) i sol·licitants d'asil (21%).

Es tracta de la prostitució que presenta unes condicions de vulnerabilitat més altes en les quals interseccionen diferents factors d'exclusió, que les situen en una situació d'exclusió social severa, exposades a tota mena de violències i amb una gran necessitat d'autoestima, apoderament i reconeixement social.

El projecte que presentem neix justament per donar resposta a la necessitat de transformar la mirada social construïda sobre aquest col·lectiu i de reforçar els processos d'integració social i apoderament de les dones. Transformar la mirada posant l'accent no en les seves mancances, sinó en les seves potencialitats. És així com sorgeix la proposta d'un projecte d'exposició en el que es contemplen tant les seves creacions literàries com la visualització dels seus cossos, mitjançant la fotografia, des d'una mirada apreciativa i transformadora i tot plegat acompanyat pel Cor de Dona Gospel de l'entitat.

Aportació de valor de la iniciativa

El projecte és un reconeixement del seu treball a l'entitat, fet amb intenció d'aprendre, gaudir, sensibilitzar i empoderar-se. I va més enllà, sent un element de transformació social i una gran oportunitat per mostrar a la societat que no són només persones que han patit violències o que són vulnerables, sinó que són dones valentes, que poden explicar i mostrar la seva realitat, el seu passat o els fruits de la seva imaginació, de la seva resiliència, de la seva bellesa, amb una foto i un text, convertint-se en exemples i motivació per a altres.

D'altra banda, encara que pugui semblar un projecte petit, és un projecte transformador en el qual totes aportem molt de temps, il·lusió i dedicació.

Necessitats identificades

El projecte neix amb la finalitat de ser un instrument d'expressió i reivindicació d'allò que aquestes dones són i viuen; un espai de sensibilització i denúncia externa dels estereotips, prejudicis i estigmes que sobre elles recauen pel fet de ser dones immigrants en situació irregular i en situació de pobresa i exclusió social.

Expressant a la comunitat el que són i el seu potencial i capacitat, transformen la mirada que la societat té sobre elles i contribueixen a disminuir la desigualtat interseccional que pateixen.

És un mecanisme de suport i apoderament, un espai per a compartir amb altres dones a la mateixa situació i poder expressar-se juntes i connectar. Tot aquest significat i poder d'expressió s'amplia cap a fora, creant espais d'inclusió i sensibilització social als quals elles se sentin reconegudes i portadores de valors i missatges a transmetre a la població.

D'altra banda, no podem oblidar les violències de gènere, tant les vinculades a l'exercici de la prostitució, el compromís per la lluita de la igualtat de gènere és inseparable de la nostra activitat. Disposem d'un sistema de protecció intern, el Safe-guarding, que advoca per la protecció i la promoció del bon tracte, no només d'aquest col·lectiu, sinó de qualsevol, sinó de qualsevol persona implicada en els Projectes Oblates, la qual cosa concerneix, de forma prioritària, a nens, nenes i adolescents, dones en situació de vulnerabilitat, professionals, voluntariat i persones col·laboradores.

Principals objectius assolits

Objectius generals: 1) Sensibilitzar la societat del valor i potencial de les dones que viuen en contextos de prostitució i han patit situacions de violència, transformant la mirada sobre aquest col·lectiu; 2) Fomentar la participació, l'apoderament i l'autoestima a través de la creació artística; i 3) Promoure la inclusió i transformació personal i social a través del cant Gospel, de dones que viuen en contextos de prostitució i/o tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual.

Objectius específics:

1. Prendre consciència de les situacions de violència sofertes per les dones i de les seves pròpies capacitats per afrontar-les i superar-les.
2. Visibilitzar, mitjançant una exposició fotogràfica, el treball fet per les dones, la seva resiliència i capacitat de superació.
3. Crear espais de participació entre els diferents agents del projecte (professionals, voluntaris, dones ateses, públic en general).
4. Posar en valor els coneixements i capacitats de les participants.

5. Utilitzar l'escriptura com un mecanisme d'expressió de la pròpia història de vida.
6. Visualitzar el cos de la dona des d'una mirada apreciativa.
7. Promoure la inclusió social, a través del cant.
8. Dinamitzar el teixit social i el treball en xarxa a través de la música com a instrument de transformació social.
9. Afavorir l'apoderament i autoorganització del col·lectiu.

Principals resultats obtinguts

- Taller d'escriptura i concurs de Microrelats. Mesurarem el nombre de tallers realitzats i les hores invertides a portar-los a terme, així com el grau de participació de les dones i la seva implicació. Tanmateix, esperem que es presentin a concurs 10 microrelats creats per les dones i 3 d'ells en siguin premiats.
- Projecte fotogràfic. Mesurarem el nombre de persones que hi ha participat (dones ateses per l'entitat) i els tallers fotogràfics impartits. Preveiem que es realitzaran 3 tallers fotogràfics amb una participació de 30 dones.
- Per mitjà de l'exposició itinerant dels treballs realitzats (exposició fotogràfica dels microrelats) preveiem realitzar una campanya de difusió als mitjans i un impacte al voltant de les 2.000 persones. També comptabilitzarem els espais on s'hi instal·li l'exposició itinerant (5 espais).
- Calendari solidari. Amb aquesta eina preveiem fer incidència i visibilització envers la realitat del col·lectiu de dones que atenem. Una acció de sensibilització amb que esperem poder repartir 2.000 calendaris.
- Posant-hi veu amb el Cor. Comptabilitzarem el número d'acompanyaments del Cor de Dona Gospel en els espais on s'hi instal·li l'exposició itinerant de fotografies dels Microrelats. Preveiem 5 actuacions d'acompanyament a l'exposició i 15 actuacions del Cor en altres espais.

Abast de l'experiència

Realitzem accions que posen en valor el bé comú, la solidaritat, el suport mutu i l'apoderament veïnal en els espais comunitaris de proximitat, des del respecte a la diversitat i els drets humans i amb una mirada interseccional.

El Lloc de la Dona se situa al Districte de Ciutat Vella, on participem de diferents activitats comunitàries. D'altra banda, després de l'experiència en 2022 de la participació en l'Òpera Prima la Gata Perduda, mantenim la col·laboració amb el Liceu per assistir al teatre. També mantenim la col·laboració amb la biblioteca de Sant Pau Santa Creu i amb el Casal de Barri del Raval per a la realització d'accions conjuntes.

Persones implicades en l'experiència

Treballadores: 22

Membres equips directius: 1

Ateses: 631

Voluntàries: 21

Altres: 30 (dones en contextos de prostitució i/o víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual)



Principals factors clau d'èxit

El projecte pretén ser un espai de trobada i expressió de la diversitat. Encara que la majoria de les participants són de Nigèria, la sensibilització i visibilització és sobre totes les realitats de les dones migrades víctimes de diverses violències, donen un missatge de vàlua i realitat, en tant que tenen agència i qualitats més enllà dels estigmes que se'ls imposen. D'altra banda, el treball artístic és col·laboratiu i la varietat cultural queda representada en diferents formats, ja sigui per mitjà de l'escriptura, la música o les arts visuals com la fotografia.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

- Sensibilitat cultural i ètica. La fotografia itinerant requereix una comprensió profunda i respectuosa de la cultura, les normes i les creences de les comunitats. Va ser un repte assegurar que les imatges i els relats fossin respectuosos, evitant l'estigmatització o la violació de la privacitat de les persones participants. Es va abordar aquest repte treballant en col·laboració amb les dones informant i obtenint el consentiment adequat i respectant sempre els seus desitjos i necessitats.
- Recursos financers. S'ha hagut de fer front a la manca de recursos financers suficients. Això ha suposat un desafiament per al finançament de l'equipament fotogràfic, els viatges i altres despeses relacionades. No obstant això, amb una estratègia de captació de fons creativa i la col·laboració amb altres finançadors esperem aconseguir superar aquesta dificultat.
- Un dels reptes més importants és assegurar la sostenibilitat a llarg termini del projecte. Això implica garantir la continuïtat del finançament, el manteniment de les relacions amb els espais de col·laboració, a més establirem aliances estratègiques per garantir la seva sostenibilitat i la continuïtat.

Elements innovadors que aporta l'experiència

Un dels principals factors d'innovació de la proposta està en les protagonistes de l'acció. Es tracta d'un col·lectiu de dones, que es troben en situació d'exclusió i estigmatització social, que viuen en condicions de pobresa i vulnerabilitat, però que, en canvi, estan disposades a oferir i posar al servei de la comunitat tot el potencial d'humanitat que porten a dins.

Amb l'aportació altruista dels seus dons naturals a la comunitat i al barri, elles mateixes interpel·len al model mercantilista i utilitarista en el qual s'han vist obligades a entrar per sobreviure, esdevenint així agents de conscienciació i transformació social, i testimonis de la vivència dels valors de servei, col·laboració i compromís social.

D'altra banda, és una acció que posa en joc la dimensió artística i l'acostament a la diversitat cultural des d'una perspectiva de gènere, posant en valor les aportacions de dones d'altres realitats culturals, evidenciant el seu coratge, fortalesa i capacitat de superació personal.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

El projecte és una iniciativa única que combina la fotografia itinerant i els microrelats per crear un impacte social positiu, tot acompanyat de música de Gospel. El projecte incorpora diversos factors clau que poden ser motiu de replicació per altres entitats. En primer lloc, utilitza la fotografia com a eina principal per capturar històries i moments significatius de persones en situació de vulnerabilitat social, permetent una aproximació directa i empàtica amb les persones i els seus entorns. A més de les imatges capturades, el recull de microrelats proporciona una perspectiva més profunda de les vivències, emocions i pensaments de les protagonistes. Aquesta combinació de fotografia i narrativa enriquida ajuda a transmetre les històries d'una manera impactant.

El projecte també destaca per la seva implicació de la comunitat, no es limita a capturar imatges i relats, sinó que busca crear un diàleg i una relació de confiança amb les persones implicades per tal de treballar de forma col·laborativa per aconseguir un impacte social positiu, així com també promoure la reflexió crítica i la consciència social. A més, el projecte documenta tots els materials generats, incloent-hi imatges, microrelats i altres recursos com la música, que es comparteixen per ser utilitzats com a guies i exemples per altres organitzacions.